СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК — UKRAINIAN DAILY

РІК LIV. Ч. 198. НЮ ЙОРК і ДЖЕРЗІ СИТІ, середа, 9-го жовтня 1946. No. 198. NEW YORK and JERSEY CITY, Wednesday, October 9, 1946. VOL. LIV.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. П'ЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свободи": BErgen 4-0237, 4-0807. — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016. THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

ГРІН З ФЕДЕРАЦІЇ ПРАЦІ ЗА ЗНЕСЕННЯ ГОСПОДАРСЬКОЇ КОНТРОЛІ

Отвираючи річну конвенцію Американської Федерації Праці в Шікаґу в понеділок 7 жовтня, предсідник Федерації Вилієм Ґрін в першу чергу візвав 650 зібраних делегатів, щоб вони, як і все робітництво, стали до боротьби проти тоталітарности й комунізму, а в обороні американізму. Новістю в цьому зазиві була здержливість від закидів проти Конгресу Промислових Організацій, а це толкують собі так, що приготований є загальний план боротьби робітничих організацій проти комунізму.

Другою важною темою промови Ґріна було домагання до федерального уряду, щоб він заперестав контролю над платнями і щоб загалом закинув думку контролювати господарське життя краю. Головний натиск клав Ґрін на те, щоб уряд не пробував одобрювати або недопускати регулювання платень дорогою умов між підприємцями й наемцями. Дальше звернувся Ґрін проти регуляції цін збоку уряду. Та найважнішою точкою в промові Ґріна було домагання, щоб при Федерації Праці створити Фонд Добробуту для членів, як це вже признано членам унії углекопів завдяки її предсідникові Джанові Л. Луїсові.

Ген. Брадлі, голова Ветеранської Адміністрації, виголосив теж промову, в якій візвав ветеранів, щоб вони вважали себе в першу чергу громадянами і з цеї точки розбирали робітниче питання.

КОНГРЕСМЕН ЗА РЕЄСТРАЦІЮ КОМУНІСТІВ.

Конгресмен Дж. Парнел Тамес з Ню Джерзі вислав листа до генерального прокуратора Кларка, вказуючи на це, що комуністи отверто нехтують закони, які управильнюють поведінку політичних партій. Комуністична Партія, оперуючи як політична партія, надії займається агітацією в користь чужинної держави й тому повинна бути зареєстрована як советська агенція на підставі закона МекКормика з 1938 р. Тамес зажадав провірки діяльності різних організацій, що служать як різні большевицькі фронти і збирають від громадян фонди на пропаганду не оплачуючи ніякого податку. Тамес домагається теж відібрання поштового привилею висилати большевицькі газети по зниженій ціні, бо це противиться федеральним законам. Він виказував, що большевицькі організації мають конспіративний характер і служать для агітації за насильну зміну форми уряду.

ПРЕДСІДНИК НАЙВИЩОГО СУДУ И СЕКРЕТАР ТОРГІВЛІ УРЯДУЮТЬ.

Після цілорічної перерви заняв місце на лаві суддів Найвищого Суду його новий предсідник Фред М. Винсон. Тепер суд урядує вже в повнім складі 9 суддів, бо став до праці теж суддя Роберт Г. Джексон, який брав участь у судженні націстівських провідників в Нірнберґу. Появу нового предсідника подав до відома урядово суддя Блек, а Винсон подав урядово до відома вістку про смерть пенсіонованого судді Джеймса Кларка Рінолдса.

Цього самого дня, тобто 7 жовтня обняв урядування новий секретар торгівлі В. Аверел Гариман, а перший його погляд на його завдання такий, що він буде старатися збільшувати продукцію. Це причиняється до збільшення варстатів праці для робітників, а водночас скріпляє силу держави. Гариман обняв урядування після уступлення Генрія Волеса ізза непорозуміння з президентом.

БУРЕВІЙ УДАРИВ У ПОБЕРЕЖЖЯ ФЛОРИДИ.

Тропікальний ураґан вдарив у західне побережжя Флориди, прилітаючи зі швидкістю 125 миль на годину з Мексиканського заливу. Федеральна служба для остороги перед ураґаном дала знати вчас сусідним містам про дальший напрям буревію і про конечність захорони перед ним. Люди вікають до сильних домів і окремих сховків. Буревій навістив міста Тампу, Сс. Петерсбург, Брандентон і Палмето. Він загрожує теж осередкові помаранчевих садів.

ПАНІ РУЗВЕЛТ НЕ БОЇТЬСЯ БОЛЬШЕВИКІВ.

Нема причини боятися большевицької Росії, бо Америка це найсильніша держава у світі — таку думку висловила пані Еленор Рузвелт, жінка бувшого президента, у промові до жінок з Нешенел Ситизен Политикал Акшен Коміті в Ню Йорку. „Чому ми маемо боятися Росії? — питалася пані Рузвелт. — „У нас сила, якої Росія не має. Нам лише так кажуть, щоб нас застрашити. Але застрашити чим? Теж ми можемо бути провідниками у мирі, а в цьому жінки будуть рішальним чинником. Отже добре подумаймо наперед, заки щось зробило" — радила пані Рузвелт.

Замовлено бомбовик для перевозу атомової бомби

У січні 1947 року має бути готовий бомбовик з назвою „Бі-50", спеціяльно придуманий департаментом війни для вожения атомової бомби. Новий бомбовик подібний до бомбовика „Бі-29", яким завезено атомову бомбу на Ґірошіму й Наґасакі в Японії минулого літа. Той бомбовик має машини всилі 2,200 коней, а новий буде мати машини з силою 3,500 коней. Таких нового типу бомбовиків замовлено 60. Цей факт набирає більшого значення саме тепер, коли щойно два американські бомбовики типу „Бі-29" відбули подорож на великі простори, один з Австралії до Коломбус, а другий з Гонолюлю до Єгипту. Оприлюднюючи вісти про новий бомбовик, секретар війни Роберт Патерсон заперечив поголоски, наче б Америка вислала готові атомові бомби до Англії.

АЛАСКА ГОЛОСУЄ НАД ПРИЗНАННЯМ ЇЙ СТАНОВИЩА АМЕРИКАНСЬКОГО СТЕЙТУ.

З нагоди загальних виборів на Аласці предложено виборцям теж до переголосування референдум, чи вони хочуть зробити Аляску окремим стейтом, який належав би до Злучених Держав, чи оставити її дальше територією. Провід в агітації за признання права стейту веде Аласка Стейтгуд Асошіейшен. Само прийняття референдум у голосуванні ще не дасть Аласці права до створення стейту, бо це залежить від конгресу в Вашингтоні. Конгрес мусить ухвалити закон, щоб Аласку приняти як 49 стейт Американської Юнії.

ЕСКІМОСИ В КАНАДІ ВИМИРАЮТЬ.

Ізза недостачі харчів число ескімосів у Канаді маліє з року на рік. Ескімоси займаються полюванням і риболовством. Звірину вони вистрілюють нерозбірчиво, бо шкіри зі звірів продають на футра в цивілізовані околиці. Про це сповістив канадійський Департамент Здоровля д-р Р. С. Коріґен, який щойно повернувся із 6,000-милевої подорожі в підбігунові околиці.

ЩЕ ПРО РЕАКЦІЮ УКРАЇНЦІВ ДІТРОЙТУ НА ВИСТУПИ „ДЕЛЕГАЦІЇ З УКРАЇНИ".

В доповненні до надрукованого у вчерашньому числі Свободи телефонного повідомлення з Дітройту про заборону департаменту стейту т. зв. „делегації з України" виголошувати на концертах промови та про доручення вертатись назад до Советського Союзу, або зареєструватись як „чужинецькі агенти", довідуємось: вже в пятницю місцева дітройтська преса подала на перших сторінках вияснення, яка це і чия „делегація з України", наводячи аргументи, які були подані в летючках та плакатах Федерації Українців стейту Мішіґен підчас демонстрації в неділю перед Мекензі Гайскул, де мав відбутися концерт Ів. Паторжинського та Зої Гайдай. В суботу, дня 5-го жовтня, голова т. зв. Привітального Комітету для советської делегації, о. Бойко, звернувся до адв. Івана Панчука з предложенням узяти участь в публичній дискусії зі згаданою делегацією. Адв. І. Панчук на цю дискусію прийшов, але тоді о. Бойко заявив, що советські делегати не будуть відповідати на жодні запитання в приявності адв. Панчука тому, що Федерація Українців стейту Мішіґен проголосила в місцевій американській пресі свою заяву щодо характеру поїздки цеї делегації.

Слід згадати, що в ту саму неділю, 6-го жовтня, відбувся в Дітройті в місцевому Українському Народному Домі величавий концерт Українського Національного Хору „Думка", який святкував того дня 20-літний ювілей своєї мистецької праці та його заслуженого диріґента Івана Атаманця. Концерт, на якому було понад 1000 гостей, мав повний успіх, до чого у великій мірі причинився теж своєю участю в концерті славний оперний співак Михайло Голинський.

„Осторога Злучених Держав делегатам Словянського Конгресу"

Під таким заголовком нюйорський „Геральд Трибюн" від 8-го жовтня пише про звернення департаменту справедливости до „шістьох визначних російських делегатів на Третій Конгрес Американських Словян та пятьох членів української культурної делегації на конгрес, остерігаючи їх зареєструватись як агенти чужої держави, або рахуватися з можливістю леґального судового поступовання". Згідно з цим повідомленням, аташе советського генерального консуляту в Ню Йорку потвердив відомість про цю осторогу, яку згадані делегати мали дістати в суботу та заявив, що „вони не зареєструвалися". Справу перебрала советська амбасада у Вашингтоні. При цій нагоді „Геральд Трибюн" подає ще ширші інформації про Американсько-Словянський Конгрес, про советських делегатів та про закон на підставі якого американські власті видали їм свою осторогу. Окремою увагою наділено бувшого „советського віце-комісара закордонних справ Корнійчука" та „його жінку Ванду Васілевську, російську письменницю".

ДАЛЬШІ ВІСТКИ ПРО ПОЛОЖЕННЯ УКРАЇНИ В СОВЄТСЬКІЙ НЕВОЛІ.

В щойно надісланих до „Свободи" інформаціях про положення України в советській неволі, зібраних людьми, яким тількищо пощастило продертися зі Советського Союзу в Західну Европу, м. і. говориться:

В цілій Україні панує голод, нужда і терор. Після війни не тільки що не полекшено передвоєнної советської системи, але її ще поступово і скріплюється. В Західній Україні переводиться нагальну советизацію, що проявляється насамперед у колективізації сільського господарства. Господарства на 5 гектарах вважаються вже „куркульськими", проте селяни не хотять іти в колгоспи і не зрікаються землі. В Ґаличині і на Волині по селах ще можна дістати хліба, натомісць його обмаль по містах. Робітники дістають денно 400—500 грамів приділу хліба, а на чорному ринкові за все треба платити справді астрономічні суми. На Східній Україні, як це подається теж в офіціяльних комунікатах, в же тепер існує велика загроза голоду. Здавши хліб державі, селянам майже нічого не залишилось з врожаю, що в наслідок посухи був на 20—50% менший, як можна було сподіватись. Тому то й повстало паломництво за хлібом в Західну Україну. Людей, що їдуть туди просити хліба, урядово не дуже переслідується, а тільки називається „лінтяями", які не хотіли працювати і тому не заслужили на їжу. Кордону між Східною і Західною Україною вже не має, теж закінчено вже акцію виселювання поляків з Галичини. По селах їх уже нема, але деяка кількість залишилась ще по містах. Пошта працює в цілій Україні, але листи можна посилати тільки отверті. Потяги переповнені людьми, а хто має досить грошей то може їхати в любому напрямку і без докуменів, бо з огляду на загальну нужду існує велика корупція і урядників легко можна підкупити. Скрізь великі втрати людей, одні з яких погинули на війні, а інших заарештувала або вивезла советська влада. Скрізь теж вичу-вається велике невдоволення, головно серед здемобілізованих салдатів. В цілій країні ведеться інтензивну пропаганду проти Англії і Америки. Народ боїться війни.

КАТОЛИЦЬКА ЦЕРКВА ВИКЛИНАЄ ТІТА.

Загребський суд, Югославія, закінчив доказове доходження проти архиепископа Степінача, якого прокуратор назвав „головою злочинної організації" та домагався для нього „справедливого покарання". З Ватикану офіційно повідомляють, що маршал Тіто, заарештувавши католицького архієпископа та поставивши його перед суд без порозуміння і дозволу Ватикану, нарушив основний церковний закон і за те його виклинається з католицької церкви.

ПРЕМІЄР СМУТС ОСТЕРІГАЄ ПЕРЕД РОЗКОЛОМ СХОДУ І ЗАХОДУ

На мировій Конференції ще раз виказалися великі й основні розходження між західними демократичними країнами і тоталітарним советським блоком. Американський представник, сенатор Конелі, обороняв рішення більшости в справі Трієсту; Кузьма Кісєлев від советської Білорусі виступив проти американської пропозиції щодо охорони прав національних меншин на відступлених територіях та проти домагання австралійського представника Бізлея, щоб застерегти можливість ревізії мирових договорів. Дмитро Мануїльський від советської України обороняв становища Югославії щодо Трієсту, обвинувачуючи рівночасно Америку й Англію. У висліді премієр Південно-Африканської Юнії Джан Кришчієн Смутс, не стаючи по нічиїй стороні, а тільки з глибокого філософського становища, остерігав переможні народи перед розколом на два табори та перед перемінюванням Мирової Конференції в „знак приходу нової грози". Після промови премієра Смутса на залі нарад розляглись грімкі оплески, але можна було завважити, що советський міністер закордонних справ В. Молотов, який тількищо вернувся з Москви та інші члени советських делегацій до тих оплесків не долучились.

ПОЧАЛАСЬ СЕСІЯ БРИТАНСЬКОГО ПАРЛАМЕНТУ.

Після літньої перерви британський парламент почав свої наради дня 8-по жовтня. Предметом нарад є важливі справи, як внутрішнього так і зовнішньо-політичного порядку. До найважливіших внутрішних справ належить дальша соціялізація країни, що є в програмі лейбуристського уряду. Майже символічною справою для теперішних часів є факт, що першим проєктим закону, над яким має радити британський парламент, є справа атомової енергії. Дебати над цим проєктом, що предвиджує виключну контроль держави та виключає всяке можливе приватне вмішування, відкрие премієр Атлі. На порядок нарад зголошено вже теж сотні найрізноманітних запитань, на які уряд мусітиме дати відповідь.

ВІЙСЬКОВІ БАЗИ ГОЛОВНОЮ ВИМОГОЮ.

З Лондону повідомляють, що головною британською вимогою в переговорах з урядом Єгипту є справа військових баз в Східній Африці, на яких базується ціла система оборони британської імперії.

ЖИДІВСЬКИЙ ПЛАН В СПРАВІ ПАЛЕСТИНИ.

Заохочені недавним посланням президента Трумана в справі допущення жидівської еміграції до Палестини, жидівські сіоністичні керівники предложать британському урядові новий план щодо Палестини, в якому м. ін. предвиджується допущення до цеї країни 5,000 европейських жидів кожного місяця.

ФРАНЦІЯ ПРОТИ ПРОПАГАНДИ.

З Парижа повідомляють, що відповідні французькі власті не хотять погодитися на британську пропозицію, щоби могутню люксембурську радіовисильню використовувати для поширювання політичної пропаганди на Німеччину й Австрію.

ПЕРЕМИРЯ В ІРАНІ.

В ночі на 7 жовтня припинено бої між південно-іранськими повстанцями та урядовими військами на всіх фронтах. На прохання провідника повстанців Нассір Хана розпочато переговори.

СОЮЗНИЦЬКИЙ ПРОТЕСТ В ШВЕЦІЇ.

Контрольна Рада Союзників в Берліні запротестувала за посередництвом британського посольства в Швеції проти допущення до цеї країни деяких визначних німецьких націстів, домагаючись їх видачі. Шведські власті пообіцяли справу простідити і в якнайшвидшому часі повідомити союзників про своє рішення.

ПРИЙНЯТО ПРОЄКТ НОВОЇ ЯПОНСЬКОЇ КОНСТИТУЦІЇ.

Обидві палати японського парламенту прийняли проєкт нової японської конституції. Її повинен ще потвердити імператор і тоді вона після 6 місяців увійде в життя.

ЩЕ ОДНА ПРОПОЗИЦІЯ ПЕРЕМИРЯ В КИТАЮ.

Шанґгайська головна квартира комуністичного генерала Чоу-Ен-лай потвердила одержання від американського представника ген. Джорджа Маршала нової пропозиції 10-денного перемиря в боях за Калган, бо урядові запропоновано і він погодився обміркувати справу реорганізації Державної Ради. З Нанкінґу потверджено, що маршал Чіянг-Кай-шек прийняв пропозицію ген. Маршала. Комуністи зі свого боку ставляться до цих пропозицій скептично і їх кінцеве рішення ще невідоме.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)

FOUNDED 1893

Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc. at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N.J. on March 30, 1911 under the Act of March 8, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

Classified Advertising Department, 597—7th Ave., New York 18. N. Y. BRyant 9-0582

ПЕРЕДПЛАТА:		SUBSCRIPTION RATES:	
Поодиноке число три центи.		Three cents a copy.	
На рік	$7.00	One year	$7.00
На пів року	$3.75	Six months	$3.75
На три місяці	$2.00	Three months	$2.00
В Джерзі Сити і Заграницею:		Foreign and Jersey City Rates:	
На рік	$10.00	One year	$10.00
На пів року	$ 5.25	Six months	$5.25
На три місяці	$ 2.75	Three months	$2.75
Число з суботи (з англійською Частиною):		Saturday's Issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.50	One year	$2.50
На пів року	$1.50	Six months	$1.50

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

Адреса: "SVOBODA," P. O. Box 346, JERSEY CITY 3, N. J.

U. S. O.

„Кожний жертвує, кожний користає" — це є цьогорічний клич у збірці добровільних жертв для продовжування в 1947 році акції добре відомих нам гуманітарних організацій: **Community Chest** і **United Service Organizations.**

Цей клич припав особливо до вподоби нашому президентові Трумановi. У своїй радіовій промові в справі USO, президент підкреслив, що згаданий клич знаменито характеризує наше відношення до жертвенности, до всякої гуманітарної акції. Він теж пояснив, чому він самий звернувся до USO, щоби продовжувати гуманітарну акцію цеї організації ще і в 1947 році, бо, як відомо, вона мала зліквідуватись з кінцем цього року. Ще не всі дома, казав президент, ще багато наших рідних далеко за морями, а тим самим ще далі треба продовжати таку працю, котра заступає на чужині тепло рідної хати; з якої віє подувом рідної землі. USO витягає нас з хати і каже піти в громаду, а з громади у ширший світ, каже президент; USO заставляє нас обіймати своєю акцією не тільки вояків з громади, але і міліони інших, а тим самим обєднує нас усіх у цілому краю в одну велику громаду.

Цього року треба зібрати добровільними датками в цілому краю на саме USO $19,000,000, щоб нести потіху і розраду яким 200,000 нашим ветеранам по шпиталях і сотням тисяч вояків, особливо тим молодим, що опинились в чужих краях з рідної хати.

Цілий світ глядить на Америку, каже президент, бажаючи пізнати, чи вона обєднана. Жертвенність це те, чим нарід виявляє обєднання; це те, що обєднує людей різних вір і різних рас та різних політичних переконань.

Тому жертвуймо і жертвуймо щедро, каже президент Труман!

Заклик президента уже знайшов всюди добрий відгомін. У різних містах уже розпочато збіркову кампанію різними маніфестаціями, зібраннями чи бенкетами, на яких виступали визначні особи з промовами. Так було в Ню Йорку, так було чи є й по інших містах.

Чим є USO, знають теж дуже і добре і громадяни українського походження. Як і чим воно помагає воякам, знаємо теж і з цього, що писали вчасі війни наші вояки в письмах до „Свободи". Пригадуємо це, бо хочемо, щоб теж і в цьогорічній акції наші громадяни зложили свою пайку на USO. Така акція, як збірка на USO, це частина нашого американського життя, в якому треба нам бути активними учасниками. Теж памятаймо, що в армії та маринарці та в шпиталях є ще далі велике число і наших дітей, що ждуть на розраду, яку дає воякам USO.

Отрястись з чужих і погубних впливів

Европа та европейські народи переживають сьогодні свою чи не найбільшу в історії ідейно-моральну крізу. Там повторюється гасла, в які мало хто вірить, а ще менше там таких, що мали б охоту і бажання їх здійснювати. Демократія перемогла у війні і тому повторювання її кличів стало там обовязковою „модою". Зате в умах та поглядах там покутує ще жахлива мішанина сталінсько-гітлерівського „вчення", яке теж відповідно проявляється на практиці в щоденному житті. Милозвучними гаслами прикривається облуду, неморальність, жорстокість та всілякі дикі інстинкти, яким признали право громадянства тоталітарні націстсько - большевицькі ідеології, руйнуючи цим найкращі моральні досягнення людства та завертаючи його під цим оглядом в середньовічні та перші часи історії, коли брутальна сила і насильство були законом, задовольнення своїх хижих інстинктів — мораллю, а злочини — геройством.

Виховання та звички — це друга вдача. Її не можна визбутися протягом одного дня, а вже найменше їх можна визбутися тільки словним запереченням. Ми є свідками, як в Европі сьогодні на випередки говориться про демократію, про свободу людини і народів, про пошанування права і законів, про етику і мораль, про культуру і прогрес, але що криється за тими фразами? Без сумніву ще у великій мірі гебельсівське „як хто говорить мені про культуру, то я готовлю пистолю до вистрілу". або сталінсько-большевицькі „законні" і „моральні" масові злочини теж в імені „народу", „свободи" і „прогресу". Здається, що коли б одного дня не стало в Европі демократичного американсько-британського арбітра, там в ту саму хвилину знова в дикій ненависті і жорстокості кинулися б усі на всіх, народи на народи, брат на брата і з подвійною запеклістю продовжували б свою м я с о р у б к у. В деяких випадках змінено форму, але не багато, або не всі бажають щиро змінити теж зміст. А це, власне, найголовніше. Що більше, є ще й люди, які думають та заявляють, що демократія в моді, бо виграла війну, але вони дальше вважають за правильні та „вічні" оці прінціпи, що їх на згубу людства та себе самих витворили тоталітаризми і диктатури нашого століття.

Під сонцем не має нічого нового, каже старинний фільософ, не були теж нічим новим ці „вічні" прінціпи, що їх вигвигнено в першій половині нашого сторіччя. З історії ми вже знаємо всілякі і диктатури і тиранії і все те, що сьогодні чи ще вчера можна було спостерегти в житті народів, проте ми теж знаємо, яка доля їх зустріла, та що після них залишилось. Брутальною силою, терором, насильством, здобувалося хвилеві перемоги, але **творчу вартість мало і на все залишилось тільки те, що було добре, гарне і справедливе.** Христіянські ідеї, напр., зі своїми глибокими моральними та етичними засадами, пережили тисячеліття і дали основу нашій культурі, а що залишилось з диких вибухів сили всіляких Джинґісханів? На прикладах новітньої історії ми теж бачимо, що в нашому зрізничкованому с у с п ільстві творча вартість кожного народу є в прямо - пропорційному відношенні до свободи людиній, але не на словах, тільки на ділі.

З жалем треба ствердити, що й не всі українці, як на батьківщині, так і на еміграції в Европі отряслися вже цілком з тих чужих українській історії та українській вдачі впливів. У всіляких письменних чи усних „звідомленнях" спостерігаємо ще чимало такого, що сумом і трівогою та жалем навіває душу. В листах подибується взаємні і більше чи менше безпідставні обвинувачення, зневіра, інтриги, злу волю, а вже найбільше якоїсь дивної ненависті до себе самих і до своїх найблищих. Власне ця сліпа ненависть, **манія взаємного обвинувачування, дошукування причин всякого лиха там, де їх наділі не має, вибілювання себе коштом іншого і т. п.,** все те створило в багатьох людей якусь дивну суматоху та якесь дивне зачароване коло, в якому ані залишатись, ані з якого видістатись. Ясно, що тут винні теж багато складні і важкі обставини, підшита всілякими хитрощами робота ворогів, проте не без вини тут є й ті українці, що цим обставинам піддаються. Перед нами кілька довгих „звідомлень" кількох різних „івців". Читаєш і очам своїм не віриш. На якій підставі це написано, хто завдав собі труду, щоб це провірити, з якою метою воно написане та кому воно потрібне?

Українці залюбки покликуються на шляхетну вдачу свого народу, на усі ці прикмети питомі і вроджені українському народові, але — ту знова насувається думка філософа — яку вартість мають навіть найцінніші перли і камені, якщо вони лежать на дні моря? **Яку вартість мають усі ці вроджені найкращі прикмети української людини, якщо вони не проявляються щоденно в практичному житті,** якщо їх держиться тільки десь глибоко на „дні моря" власної душі та ще більше придавлюється легким підпадання під вплив всіляких „обставин", дуже часто ще й за хитрим ворожим підшептом?

Сказаного, звичайно, не можна генералізувати до всіх українців, але тим не менше поодинокі і, нажаль, ще досить численні випадки зустрічається, головно на еміграції в Европі, а в ряди годи подібне заблукається і в нашу Америку. Ще не всі українці і не цілком обтряслись з проклятих впливів недавного минулого, з чого вони й самі часто не здають собі справи. Тільки так можна собі вияснити деякі факти з громадського життя нової української еміграції, де велику ролю грає якась дика ненависть, насамперед до себе самих. Ненависть можна розуміти, якщо вона є відворотною стороною любови, але самою тільки ненавистю ще ніколи ніхто і нічого не збудував. **Ненависті вчили большевизм і націзм і тим вони самі собі могилу викопали,** в якій один вже лежить та над якою другий стоїть. Якщо українці не бажають опинитися там разом з ними, вони мусять з найбільшою увагою і пильністю провірити свої думки і свої почування та повністю очистити їх від усіх тих залишків, якими їхні вороги силою їх засмічували. Це треба зробити якнайшвидше і не тільки на словах, але й наділі. **На прикладах своєї власної історії українці можуть побачити цілком виразно, що є зле і що є добре,** що з нашої вдачі є справжні дорогоцінні камені і що є безвартісним а то й шкідливим барахлом. Тільки тоді, якщо українці видобудуть свої скрижалі з дна моря забуття та зпід всілякого чужого і ворожого сміття, і якщо свою справді демократичну душу проявлять у справжній демократичній формі, тоді вилікуються теж завдані їм ворогами рани й народ зможе без трівоги та з вірою на краще йти назустріч майбутності, яка грізна вона й не була б.

Проти „пятиколонників і попутчиків"

Від кількох місяців чуємо спроби робітничих юній перевести чистку з комуно-большевицьких одиниць, які поросли всилу і подекуди захопили уряд юнії у свої руки. Очевидно, що не можна мати нічо проти цього, щоб у юніях були і працювали робітники з різнородними політичними переконаннями як теж і входили з вибору до уряду юній. Та біда з комуністами, бо вони не тільки що не дбають за робітничий рух як такий і за поширювання робітникам прав та збільшування їх добробуту, але своєю тактикою змагають до поневолення робітництва під диктатурою. Небезпека збільшується ще тим, що вони вислугуються чужій диктатурі і в практиці помагають до поневолення найвільнішої країни на світі, тобто нашої Америки.

Не раз і не два виголошували відповідні промови на юнійних конвенціях проти комуністичних затій такі провідники робітничого руху, як Филип Морей і Вилйем Ґрін. Тепер приходиться нам записати важний голос у цій справі віцепрезидента Американської Федерації Праці, Метю Вола. Він помістив у юнійнім органі, Амерікен Фото - Енґрейвер, статтю, у якій заповідає, що робітники, члени Американської Федерації Праці, візьмуться до пікетування американських театрів, коли фільмові зірки з Голивуду не перестануть бути покровителями фронтових комуністичних організацій. При цій нагоді Вол назвав Голивуд „третим найбільшим центром комунізму" в Злучених Державах і візвав предсідника фільмових підприємств у Голивуді, щоб виполов „комуністичних пятиколонників і попутчиків". Потім додав таку значучу погрозу: „Коли фільмові промисловці не візьмуться до цього, тоді заходить повна можливість, що створиться Ліга Політичної Приличності, яка поставить лінії пікетчиків, складених з лояльних і гнівом перенятих американських громадян. Вони займуть свої місця перед домами, в яких висвітлюють фільми з ролями, грачими зрадницькими фільмовими зірками, а які написані такими ж авторами і сповнять свій обовязок".

Опісля Вол вичислив наприклад такі організації, в яких фільмові зірки зогиджують американський патріотизм, а між ними згадує Американсько - Словянський Конгрес, який наділі є комуністичним фронтом для маршала Тіта. Згадує теж Американську Молодь для Демократії, як „новий молодечий комуністичний виряд". Ці організації характеризує Вол як такі, що „наділі дають себе вжити за прикрасу вікон для найбільш тиранської політичної системи в сьогоднішнім світі, такої системи, яка ломить усю людську свободу і всю людську гідність. Це така система, яка саме в оцьому моменті приготовляється до війни проти американської демократії".

Від самого початку комуністичних затій між американськими робітниками, „Свобода" остерігала, що цей рух обрахований на збаламучення робітників і на прикования їх до деспотичного воза Москви. Та були такі, що вважали ці остороги за признаку" буржуазного наставлення". Тепер загально - американські робітничі організації прийшли вкінці до цього самого висновку і вважають комунобольшевиків не лише як загрозу для робітництва, але як загрозу для свободи нашої країни. Американсько-Словянський Конгрес вважали ми все за пяту колону в Америці й тому всіми способами ми остерігали американців українського роду не йти на ніякі большевицькі збіговища, всеодно, чи їх скликують большевики українського чи іншого роду і безогляду на це, під яким іменем чи гаслом вони сходилися. Ми звертали увагу, що цей рух ворожий в першу чергу нашій старій батьківщині, Україні, а водночас і новій батьківщині, Америці. Тепер маємо потвердження на це все в голосах представників загально - американських робітничих організацій.

Проте ще й нині найдуться люди, які будуть торочити, що прихильність до комуністичних елементів є нешкідлива і незагрозлива. Та що вже дальше комуно - большевицькій пропаганді годі потурати, на це вказав теж і голова Федерального Бюра Інвестигацій Дж. Едгар Гувер у своїй промові до Американського Легіону на конвенції у Сан Франсиско. Він обжалував цілу Комуністичну Партію в Америці в „діявольських заговорах для знищення американського способу життя", а про способи її діяльності сказав, що комуністи ведуть підривну боротьбу дорогою верчення з середини. Свою промову закінчив Гувер таким зазивом: „Ми швидко зближаємося до моменту, коли лояльні американці мусять повстати і порахувати себе".

Різні знаки вказують, що в одній чи другій формі світ мусить звести рішальний бій з загрозою комунізму. Нам, американцям українського роду, треба теж пильно порахувати свої сили, щоб точно знати, хто наш ворог, а хто приятель. Готовість до розправи з моральним ворогом л ю д с т в а може придатися нам у кожній хвилині. Знаючи наші сили, зможемо теж дати відсіч таким американським групам, які не мали спромоги переконатися про комуністичну облуду. Саме це, що ми на нашій шкірі витримали всі можливі большевицькі експерименти може зробити наш українсько - американський елемент вартісним чинником при розправі зі стоголовою комуно-большевицькою гидрою.

ОЛ. ЛУГОВИЙ — Права автора застерігається.

БУРЕВІЙ

Повість з часів Революції в Росії і Східній Україні в 3-х частинах.

(Другий том трильогії „ОГНЕМ І КРОВЮ").

ПЕРША ЧАСТИНА

59

Так через тиждень наспів у полки наказ вислати кватирерів в район Козятина-Хвастова-Липівця. В наказі й говорилося, що „на жадання Команючого Київським Военним округом третя, восьма, одинацята, десята і сема армії виділюють по одній дивізії кінноти на охорону ладу іспокою на залізнодорожних вузлах Правобережжа". Старшини-українці додумувалися чогось іншого. Мовляв, генерал Ходорович, командуючий округом, українець по переконанням, хоче протиставити польським уланам в Україні старі українські кінні полки. Здоровили вже один одного з „походом в Україну". Москвини добачували сепаратистичну „ключку", але мовчали. Годин за кілька по одержанні наказу кватирери полків відїхали на стації Горинь...

Та ввечері наказ відкликано. Пішов аж у Східню Сибір командуючий округом, генерал Ходорович[34]). Його наступник, полковник артилерії Оберучев, колишній соціяліст революціонер, емігрант, штаби фронтів заспокоїв, — „в малоросійських губерніях, мовляв все спокійно й потреби залізничні вули охороняти зовсім нема". Каватирерів з Сарн направлено в район Дубна-Берестечка. Слідом в той район мали відїхати полки, — перебрати відтинок на північ від Берестечка від піхоти. Російська армія готувалася до останнього наступу в районі Галича-Калуша, скупчувала великі сили піхоти для удару.

Егерський полк дивізії відїхав ще вночі. На рано машерували кінні полки. Одні на стацію Горинь, другі на Видібір. Цілий ранок село гуділо маршами. Уланські полки й ніжинці вигравали старий марш Чернигівського полку. Чернигівські трубачі відплачували за чемність чемністю: — вигравали загально кавалерійські марші, бо полки своїми маршами ще все не обзавелися.

Нашвидку попращавшися з господарями — Паволоцький повів Чернигівський полк лісовими дорогами до стації Видібір. З батьком рядом гарцював на коні Паволоцький-син. Марія Олександрівна з дочкою відїхали ще раніше позиченою у Олеши тачанкою.

На невеликій стаційці кипіла праця. Доставленими десь з Луниця довгими ешалонами забито всі три тори, маневрував вагонами невеликий паротяг, підганяючи вагони до платформи. По збитим з грубих дощок з поперечками сходням послушно чалапали у вагони коні. Розсідлувано їх у вагонах. Обчислення нагрузки кожного вагону просте: вісім коней, або сорок душ вояків. Для кінноти додавано по два вагони для вояків на кожний ескадрон і по одному старшинському, клясному вагону на ешалон. Разом з кіньми приміщувалося по два вояки на вагон дежурних, що чергувалися. Обозники нагружували на відкриті плятформи вози. Години через дві перший ешалон нагружено. З півночи пригнався великий паротяг. Перший ешалон рушив на південь, а на його місце маневровий паротяг підтягнув до платформи наступний, далі третій.

Призначивши комендантів ешалонів генерал Паволоцький з полковим штабом відїхав з першим. Мигали у вікна стації й перестанки, поїзд ніде не звільняв ходу. Паволоцький-син встиг запамятати лише Дубровицю й Колки. Поїзд гнав всею силою пари, ніби всім неймовірним на доказ, що в „Свобідній Росії" в се йде до кращого. Над вечір перший ешалон підкотив до Сарн.

Під опікою Дегтяренка Марія Олександрівна з дочкою пересіли на київський поїзд. Дегтяренкові дано одномісячну командіровку: впродовж місяця Паволоцький сподівався передати полк новому начальству та приїхати додому. Тимто Дегтяренко не потребував вже в полк вертатися. Київський поїзд рушив — Паволоцький з сином вернулися до свого ешалону.

До Рівна не доїзджаючи, — з Клевані, поїзд змінив напрям на Киверці. Штаб армії й самий відай не знав, де 16-ту кінну примістити. З Киверців по залізнодорожній вітці пригналися до Луцька. Почали вигрузку і звабили ворожі літаки. Мінут десяток построчили кулеметі, гахнуло десь у напівзруйнованому місті пару бомб. Гусарам ні коням шкоди не причинили, — відповіли міщанські хати!

На перепочинок стали у садах за Любартовим замком. Садовина поломана, пообпалювана ще в минулорічних боях. Замок напів зруйновано. Що не підточено хробаками віків, зруйновано гарматними стрільнами. Вціліла віздова брама, десь не десь частини стін.

(Дальше буде).

[34]) Генерал Ходорович організував українські військові зїзди на Далекому Сході, а за влади адмірала Колчака сформував вісім далекосхідних українських полків.

ЖАРТИ

У ВИПИХАЧА МАЛП

— Я хотів би мати у своїй збірці випхану малпу. Чи ви випихаєте малпи?

— Алеж так, це моє заняття!

— А кількі це могло б коштувати?

— Це залежить від цього, чи буде ваша шкіра, чи моя.

У СОВЄТСЬКІЙ ШКОЛІ

Учитель до учня: „Скільки жителів у СССР?"

Учень: „Не звісно!"

Учитель: „Чому?"

Учень: „Це залежить від того, кільки людей поставлять нині під стенку, а кільки ще лишиться в живих".

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

Допоможіть вдержати і збільшити одинокий у світі український демократичний щоденник, що вже 54 років обєднує американських українців при ідейній праці та з вільної американської землі голосить правду про Україну. Місяць жовтень є місяцем добровільної доплати до передплати „Свободи". Він дає Вам нагоду ділом оцінити працю „Свободи" і доплатою чи жертвою виявити розуміння ваги рідної преси.

Меморіял про Україну

ВНЕСЕНИЙ НА МИРОВУ КОНФЕРЕНЦІЮ В ПАРИЖІ СТЕПАНОМ ШУМЕЙКОМ, ГОЛОВОЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ.

(Переклад з англійського оригіналу).

(Докінчення).

III.

Коли у декого ще існував який сумнів щодо точності у згаданих закидах, хай тоді хоч на хвилину зверне увагу на трагічне положення українських скитальців. Хоч як ці скитальці люблять свій рідний край і тужать за поворотом на рідну землю, проте вони відмовляються туди йти. Що більше, багато з них воліли поповнити самогубство, чим дати себе вивезти під советську владу. Це не були колабораціоністи. Навпаки, вони ненавиділи націстів за всі їхні страшні злочинства, заподіяні їм і їхнім рідним, та за усі ці знищення, довершені націстами в їхньому краю. Це тим більше, подавляюча більшість цих людей була вивезена в Німеччину вчасі війни на невольничі роботи.

З другого боку, українські скитальці знають з власного гіркого досвіду, що значить московська влада на Україні. На підставі цего всего вони добре здають собі справу, яка доля їх жде, коли вони дістануться в большевицькі обійми. Лише тому, що вони є проти тоталітаризму, що вірять у свободу України і свободу релігії та що вчасі свого теперішнього скитальчого життя вони мали нагоду приглянутися демократії [illegible] українські скитальці добре це чують, що колиб вони повернулися до Советів, їх напятновано б, переслідувано б на кожному кроці, та висилано б до концентраційних таборів, або призначено б на каторжні роботи у відлюдних просторах Сибіру, чи навіть поставлено б „под стенку" і розстріляно б.

Крім цього, вони знають із оповідань таких скитальців, що вернулися на батьківщину а опісля знова втекли зі советського „раю" і опинились в Західній Европі; що лише деякі з оцих репатріованих осіб вертаються справді на рідну землю, до рідного села чи містечка. Тепер уже кожному ясно, що советська влада систематично висилає поворотців цілими потягами, і то в закритих вагонах, просто на Сибір, де їх заставляють виконувати каторжні роботи в порозкиданих воєнних заводах Советського Союзу. З достовірних джерел відомо, що від закінчення війни більше ніж пів міліона українців вивезено на заслання в такий спосіб. Зате не-українців, таких як росіяни, спроваджують раз-у-раз на Україну, щоб ними заповнити місця, які опорожніли після вивезення українців, всеодно, чи то скитальців, чи таких, що їм вдалося ще залишитися на Україні вчасі війни. Треба звернути увагу, що таке переселення є традиційною політикою Москви для винародовлення України і для витворення якоїсь вищої російської над-раси на такий самий лад, як націсти пробували створити пануючу німецьку націю.

IV.

На основі такої політики Совети почали винищувати традиційну глибоку віру українського народу. Зпочатку вони пробували досягнути цего большевицькими безбожницькими кампаніями, нищенням і обезчещуванням церков, забороною релігійних богослужень і загалом брутальним переслідуванням релігії на кожному кроці. Коли це їм не повелося, і коли остання війна принесла відродження віри навіть серед тих, що з опортунізму її покинули, Совети започаткували нову політику, запрягаючи релігію на службу державі. Маючи це на увазі, вони насамперед відновили Російську Православну Церкву і назначили кремлівського послушника на становище патріярха. Він недавно зовсім ясно заявив, що релігія в советських країнах мусить бути виключно на службі держави. Опісля Совети розігнали Українську Православну Автокефальну Церкву, яка повстала вчасі Першої Світової Війни. Вірних цеї церкви приневолено вступити до російської церкви, у проводі якої стоїть московський патріярх.

Після цього Совети взялися переводити тесаме в Українській Уніятській (Греко-)Католицькій Церкві. Єпископів цеї церкви заарештовано і запроторено до вязниць, де деякі з них уже померли. Сотки священиків зазнали такої самої долі і десятки з них згинули мученичою смертю. Згодом почали тероризувати в такий самий спосіб і вірних. Коли ж уже всі єпископи й інші, що опиралися таким намірам, опинилися у вязницях, випущено нарочно на волю кількох священиків-відступників і советська влада поставила їх на чоло Української Греко-Католицької Церкви. Вкінці, останньої весни, московське радіо повідомило, що Українська Катол. Церква зірвала звязки з Римом і стала частиною Російської Православної Церкви. Таким чином безбожницькі володарі Кремлю досягнули цілковитої контролі над українською церквою — як Православною так і Католицькою — в кордонах Советського Союзу, а тепер вони вживають її як знаряддя для дальшого переслідування й винародовлювання українського населення.

Таке є положення українського народу, цего народу, що потерпів найбільше і приніс найбільші жертви в останній війні проти фашизму й націзму; та його геройські подвиги записані світлими буквами на сторінках вільної преси по цілому світі.

V.

Проте, було б помилково думати, що українці приймають цю долю з нікчемною покорою. Навпаки, вони овіяні своїм безсмертним революційним духом, боряться проти своїх гнобителів на кожному краці. Вільна преса й інші достовірні повідомлення, головно американські, британські і французькі, говорять про сильний підпольний рух по цілій Україні. Читаємо теж постійно пресові вісті про Українську Повстанчу Армію — УПА — яка вчасі війни наперед воювала проти німців, опісля проти німців і большевиків, а тепер звернула всю свою силу на боротьбу проти червоних. Її остаточна ціль — свобода українського народу.

Сполука цих елементів: заперечування свободи українцям і їх переслідування та українська військова проти-акція проти цього для досягнення національної свободи, зробило Україну правдивою бочкою пороху Східньої Европи, яка зогражує там можливостям тривкого мира.

VI.

Ідеальною і найсправедливішою розвязкою української національної проблеми, очевидно, було б дозволити цему понад-сорок-міліоновому українському народові здійснити свої століттями плекані свободолюбні мрії і дати йому можність створити свою вільну республіку. Самовистарчальна економічно, вивінувана всіми конечними національними, культурними і політичними засобами, потрібними для створення своєї власної держави, українська нація в своїй власній суверенній державі могла б стати стабілізаційним чинником в европейських справах. Вже само існування незалежної української держави — одначе не фікція такої держави, яка тепер існує під большевицьким режімом — знівечила б властиву Росію як загрозу мира. Росія і без України була б ще самовистарчальною і багатою країною, але що її воєнний потенціял був би значно зменшений і це запевнило б їй самій, її народові та цілому світові мирне і прогресивне існування.

Тому, що серед теперішніх відносин навряд чи можна подумати про яку-таку можливість, щоб советський режім погодився колинебудь на таку справедливу розвязку української справи, то найменше, що можна зробити в цій справі є створити Міжнародний Суд Людських Прав, як це пропонує Австралія, одначе з далеко ширшою юрисдикцією, яка охоплювала б теж українців під Советами. Пропонований суд був би своєрідним Апеляційним Судом, до якого поневолені народи могли б відкликатися, коли б їхні основні людські права були нарушувані або ломані. Хоча советські представники будуть противитися цій пропозиції, то засади, на яких оперті оці домагання, заслуговують на те, щоб за них звести боротьбу на Мировій Конференції.

На маргінесі того всего годиться відмітити, як це уже завважали деякі міжнародні спостерігачі, що українська національна проблема є тісно звязана з перемогою демократії та особистої свободи в Советському Союзі як цілості. Цеї перемоги можнаб досягнути, колиб найвищі урядовці України як і всіх советських республик були відповідальні не перед малою клікою в Москві, а перед українським, згл. своїми народами, коли б Україна, наділі, а не лише на папері, могла заключати договори з чужими державами, коли б вона мала контролю над своїми воєнними силами; коли б входила в торговельні й культурні звязки з ким лише схотіла б, тоді теж автоматично перестали б існувати побоювання про можливі напрямки советської політики.

Одним словом: Вільна й незалежна Україна, непідпорядкована диктатові Москви, а злучена з іншими народами Східньої Европи добровільними звязками спільних економічних інтересів, є необхідною передумовою вільної Европи та вільного світу.

VII.

У висліді підписаний Комітет хоче підкреслити такі бездискусійні історичні факти:

1. Коли лише український нарід мав нагоду свобідно висловити свою волю, він постійно виявляв своє бажання на незалежні суверенні національні права та на володіння самим собою.

2. Ясним і недвозначним прінціпом Атлянтійського Чартеру є право народу до вирішування своєї політичної долі. Обєднані Держави, включно зі Советським Союзом положили цей прінціп в основу своїх воєнних цілей.

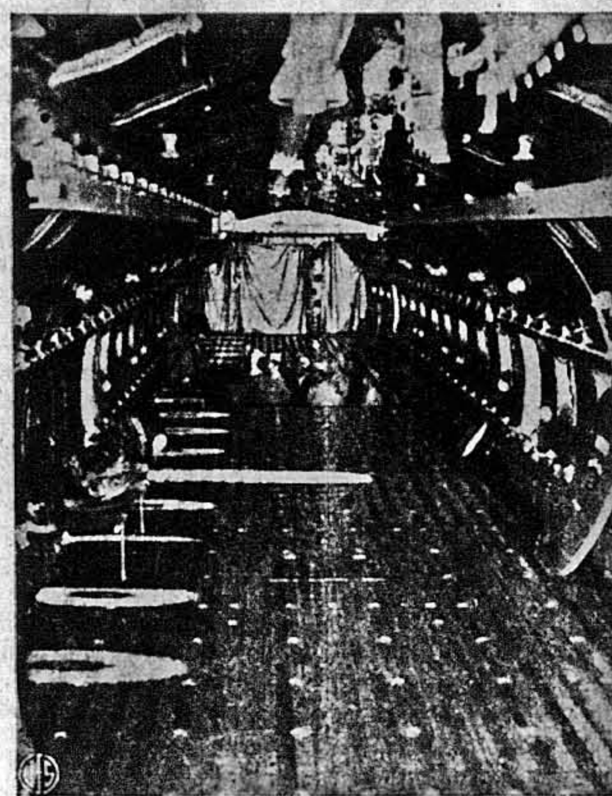
3. Український народ бажає злуки всіх українських етнографічних земель у вільній і незалежній та демократичній українській державі.

4. Український нарід бажає собі рівности в відношенні до нього. Він вірить, що при теперішнім повоєннім наладнуванні відносин, його незаперечне право на вільну й незалежну державу у вільній Европі повинно стати предметом поважної застанови і що українська національна справа повинна бути включена у кожночасному справедливому постійному наладнуванні відносин в Европі.

ЗА УКРАЇНСЬКИЙ КОНГРЕСОВИЙ КОМІТЕТ АМЕРИКИ:

З повною пошаною підписав

Степан Шумейко, предсідник.
Адреса: Готель ді Па-де-Кале, 59 Рі де Сен Пер, Париж.

ЛІТАК, ЩО МОЖЕ ВМІСТИТИ 45,000 ФУНТІВ НАБОРУ І ВЕЗТИ ЦЕ 1,500 МИЛЬ.—Це нутро найбільшого армейського тягарового літака, С-74, який тепер показують на летунськім полі в Вашингтоні. Літак може летіти 325 миль на годину з 45,000 фунтами тягару. Вчасі війни міг перевозити за одним разом 106 вояків у повнім виеквіпованні.

ЖЕРТВИ НА ПРАЦЮ УКРАЇНСЬКОГО КОНГРЕСОВОГО КОМІТЕТУ

На цілі Конгресового Комітету жертвували: Відділ Конгресового Комітету міста Пітсфілд, Масс., $40; Тов. Дочки України, від. 12 Укр. Золотого Хреста в Шікаго, Ілл., $50, а саме, $20 як членську вкладку за два роки, а $30 на працю Конгресового Комітету.

ГОЛОСИ ЧИТАЧІВ

ВІД ЦЬОГО, ЩО ЧИТАЄ „СВОБОДУ" СОРОК РОКІВ.

До моеї хати загощує „Свобода" уже 40 років. І тому, що я її читаю „сорок років", знаю, чим вона є для нас. Мені здається, що дехто з молодших не відчуває значення „Свободи" в такий спосіб, як ми старці, що знаємо, що „Свобода" зробила для нашого українського робітника в Америці й для нашого народу в старім краю. Бо чи й нині наш робітник, прийшовши з тяжкої праці з фабрики, хоч як перегомлений, а зараз не питає: А чи прийшла „Свобода"? Питає нераз, ще заки сів їсти і відпочати! Не один уже писав про це до „Свободи" і писав чисту правду. Нам, що звикли до „Свободи", не можна собі навіть уявити, як можна без неї обійтись. Якось сумно в хаті, як її часом день чи два нема. А щож би то було, як би так вона дійсно перестала виходити?

Будучи делегатом на XXI. Конвенцію У. Н. Союзу. а та Конвенція була одна з найкращих, мушу признати, що делегати таки серіозно взяли собі судьбу „Свободи" до серця. Були голоси, щоби на Конвенції піднести передплату. Я теж був за це, Та як більшість заявилась, щоби проголошувати кожного року Пресові Кампанії, думаючи, що добровільними датками більше збереться, то всі ми на це пристали. Це ж свого роду довіря до нас самих. Отже з власної волі оцінім тепер заслуги „Свободи" і виявім датком признания і любов до найстаршої української газети в Америці, що нині стала одиноким на світі вільним українським щоденником.

Я вірю, що ми, делегати на XXI. Конвенцію У. Н. Союзу, що над цею справою щиро застановлялись, тепер не тільки, що перші поспішимо з датками на „Свободу", але й доложимо старань, що б ця кампанія вдалась. Я знаю наш нарід, наших робітників, і тому глибоко вірю, що всі ми піддержимо „Свободу" з широго серця, а вороги правди і свободи українського народу переконаються, що голос „Свободи" це наш голос, а це, що вона пише, виходить з душі й переконання нашого, з серця того українського робітника, що є її першим читачем і передплатником. „Свобода" несе просвіту і правду вже 54 роки в хату запрацьованого тяжко майнера чи іншого робітника в Америці. Вона доходить до наших братів і сестер у Канаді, чи в Бразилії й Аргентині. Вона шле від нас слово потіхи і розради українським скитальцям в Европі, а коли не доходить тепер до рідної землі, то не її вина, але того, що ту землю загарбав і на ній панує, не допускаючи до неї вільного українського слова. Царат її теж не допускав в Україну. Ми вже вдержали „Свободу" на вільній американській землі 54 роки, то чи можна подумати, щоб ми дали їй тепер впасти?

На те даємо тепер відповідь. Я певний, що ця відповідь буде добра.

Олекса Зепко,
Акрон, Огайо.

КАМПАНІЯ

— на —

ПРЕСОВИЙ ФОНД "СВОБОДИ"

Усі датки, надсилані на пресовий фонд „Свободи", потверджуємо з подякою проголошенням у цій рубриці.

Відділ:		Датки:	Відділ:		Датки:
165	Peter and Sophia Jurkiewicz	$50.00	145	Hryhoryj Senkow	2.00
5	Іван Карапура	$ 2.00	158	Paul Prystupa	2.00
7	Николай Ґут	2.00	170	Теодор Наконечний	5.00
20	Iwan Dybel	5.00	192	Василь Ґудзій	3.00
20	Данило Рубаха	2.00	192	Stephen Huzar	2.00
25	Stephen W. Mamchur	2.00	204	Dmytro Chapla	2.00
38	Jacob Pidlypczak	3.00		Анастазія Теканюк	5.00
38	John Murinka	2.00	223	Іван Мазур	5.00
44	Лука Демчук	2.00	239	Michael Petrysyn	2.00
52	Ілія Вавришин	5.00	256	Теодор Навроцький	2.00
63	Михайло Зошак	2.00	275	Василь Костів	2.00
64	Теодор Ґайда	2.00	275	Софрон Рибак	2.00
69	Йосиф Мартинів	2.00	319	Яків Савчук	2.00
72	M. Pododworny	3.00	320	Григорій Шулька	5.00
75	Дмитро Базилевич	5.00	344	Николай Костюк	2.00
86	Петро Польовий	2.00	331	Василь Ільків	2.50
99	Марія Наділна	2.00	363	Дмитро Базів	2.00
105	Томас Слободян	2.00	371	В. Пархуць	1.00
123	Анна і Василь Дубій	2.00	374	Nicholas Woicenko	3.00
130	Harry Hladky	3.00	433	Daniel Zawyrucha	2.00
133	Теодозій Каськів	5.00	435	Michael Pytlowany	2.00
136	Anthony Bogdon	5.00	429	о. Михайло Кашуба	5.00

Адміністрація „Свободи".

ДИВНІ НОВИНИ.

ЗАСТРІЛИЛИ МЕДВЕДЯ НА МЯСО

У місті Кінгстон, в горішній частині стейту Ню Йорк, чорний, товстий медвідь став у пригоді бідним людям, коли нестає мяса. Медвідь заблукав з невідомих околиць просто до саду в частині міста, де є мешкальні доми. Що це медвідь, люди пізнали по цім, що він почав лізти на дерево при вулиці Ярмут. Його там сполошили і він утік до саду з яблоками та почав лізти на яблоню. Завізваний поліцією сторож для дичини у стейті застрілив медведя, а мясо віддав для міського заведення для убогих.

ПРИСТОЙНІШИЙ АМЕРИКАНСЬКИЙ ОРЕЛ НІЖ СВЯТА КОРОВА

Американська Рада Християнських Церков у Вилкс-Бері, в Пенсилвенії, вислала до президента Трумана прохання, щоб він перемінив назву свого літака, яким він їздить самий, або посилає американських делегатів. Для літака пристойніша назва Американський Орел замісць назви Свята Корова, бо ця остання назва обиджає релігійні почування американців.

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРГАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

До земляків з бібрецького повіту.

Земляки! Після першої світової війни, ми, громадяни з бібрецького повіту в Америці і Канаді, щиро помагали своїм братам в рідних селах і містечках будувати церкви, народні доми, читальні і інші громадські установи як також не відмовляли матеріяльної помочі в таких загально народних потребах як Рідна Школа, Інваліди, Просвіта, Сокільський Город, Музей в Празі і т. п., не вчисляючи сюди помочі індивідуальної своїм рідним та приятелям.

Наш повіт за „добрих часів" складався з 92 сіл та містечок з повітовим містом Бібрка, заселений на 80 відсотків українським громадянством і був одним з найсвідоміших повітів Західної України. Не було в ньому такого села чи містечка, де не існува- [...] Сокіл, каса „райфайзенка", торговельна кооператива, тощо. Всі вони просперували при помочі своїх земляків з замор'я, з котрих не один плянував не з порожними руками вертатись в рідні сторони і там спокійно доживати свого віку. Та не так склалось як думалось. Бо по жорстокім пануванню шляхетської Польщі на західно українських землях з її Бриґідками, Березами Картузькими, пацифікаціями та шибеницями, прийшла друга світова війна, а з нею велика і страшна руїна на всіх українських землях.

Проголошені „Антлянтійський Чартер" і „чотири свободи" опинились в дипломатичнім коші, а нарід український запроторено в ще страшнійшу неволю на поталу червоному молохові. І мабудь нема в світі другого народу, щоб своїми втратами в людях і майні, своїм терпінням і муками дорівняв українському народові. Коротко кажучи післявоєнна трагедія українського народу, є одною з найстрашніших в історії його боротьби за волю. Та одною з найбільше болючих ран, які завдала друга світова війна українському народові є те, що сотні тисяч найкращих його синів і дочок, примушені сьогодні тинятись поза межами рідних земель, в чужих краях на скитальщині, де волять гинути з голоду, холоду й нужди як віддати себе живцем в руки червоних катів.

Є між тими нещасливцями також не мало наших братів і сестер з бібрецького повіту. І нашим святим обовязком є за всяку ціну ратувати їх від загибелі. Червоні нацисти докладають всіх своїх сил і хитрувства, щоб наших земляків зо скитальщини силоміць забрати на „родіну", щоб вкоротити їхнє мучениче життя холодним Сибіром або відомою „стенкою". Червоні „медведі" добились в О. Д. такого права, що з початком грудня ц. р. їхні енкаведисти зачнуть пересівати нещасних людей по всіх таборах так, що хіба цей останеться на „волі", хто матиме в своїх руках американський афідевіт, а решта як худобу поженуть в большевицьке пекло. Таке пересівання, як вже нам відомо, доведе нещасних людей до масового самогубства та божевілля, до крайної розпуки.

Виготовлення такого афідевіту коштує всего кілька долярів. Щоби приспішити це великої ваги гуманітарне діло, засновано в Ню Йорку „Комітет ратування земляків бібрецького повіту на скитальщині", до якого увійшли громадяни з 14 сіл та містечок. Закликаємо отцею дорогою всіх решта земляків з Бібреччини приступити до масового вислання афідевітів своїм братам на скитальщині. Просимо подавати точні адреси своїх людей-скитальців. Громадяни з Бібреччини, що живуть в дальших околицях, можуть присилати свої зголошення з грошевими жертвами на цю ціль на адресу касієра Комітету, Андрія Королик, 280 Іст 10-та вул. в Ню Йорку.

Також просимо громадян з Бібреччини, що живуть в Канаді, Аргентині, Бразилії та інших вільних країнах, відгукнутись на благальний голос своїх земляків на скитальщині та оскільки можливо, дати їм правдиво братерську поміч.

За тимчасовий уряд „Комітету ратування земляків бібрецького повіту на скитальщині":

М. Прокопів, пресд.;
А. Королик, кас.;
(Ог.) **І. Собенко,** секр.

ГЕНЕРАЛ АРМІЇ СПАСЕННЯ.—До Злучених Держав прибув на відвідини генерал Алберт Осборн, міжнародний провідник „Солвейшен Армі". Прибув з Галифаксу до Ню Йорку. В Злучених Державах остане три місяці.

Шукають своїх рідних

УВАГА: Пишучи до Укр. Допом. Комітету, просимо з початку листа подати, в якій групі і під яким числом є дана особа.

ГРУПА: ЛИСТИ ДО:

3673. Біловус Теодора, Скабара Пазі (Стецко) від Скабара Григорія з с. Ляшки Зав., Рудки.

3674. Легка Ірини (Стойко), Стойко Пилипа від Легкий Василя з с. Нижбурок, Копичинці.

3675. Гергеща Океіна з пов. Ковель від Гергеща Олександра.

3676. Пелих Михайла з села Воля Володзка, Березів, від Пелих Марії.

3677. Ференчук Василя (Мисюк) від Ференчук Теодора.

3678. Манулік Андрія від Баканова Анни.

3679. Шептак з с. Ізбів, Грибів, Житинський Нестора, Степана і Дмитра, Стешин Віктора, Підгайний Дмитра з с. Березовиці Вел., Тернопіль, від Лещишак Наталії і Гаяць Дмитра.

3680. Беньо Дмитро, Вишинський Андрія, Федак Павла, Борик Андрія від Городник Миколи з с. Конюшки, Рудки.

3681. До кревних і знайомих з с. Тилича, Новий Санч, від Тиханський Петра, Ревіляк Івана і Михайла, Маркович Михайла і Кусик Петра.

3681. Петрина Марії (Котик) з с. Одрехова, Сянік, від Воробель Миколи.

3683. Колодій Андрія з села Журавиці, Перемишляни, від Колодій Льва.

3684. Козак Євдохи з с. Романова, Бібрка, від Козак Олекси.

3685. Дідик Фрузі з с. Барилів, Радехів, Гулавський Івана з с. Куликів від Левицький Йосафата.

3686. Дорошенко Анни від Дороженко Василя з с. Руда, Рогатин.

3687. Проць Анни і Павла від Миць Василя з с. Кліщівна, Рогатин.

3688. Коропецький Семка і Марії з с. Снович, Золочів, Янчиська Стефи з с. Поморяни, Зборів, Буринська Теодозії з с. Чернихівці, Збараж, Кальба Парані, Романюк Олекси з с. Розношинці, Збараж, всі десь на скитальщині від Коропецький Михайла (в Америці).

3689. Стек Василя і Софії з Теребовлі від Ославська Анни.

3690. До рідних і знайомих з Топора, Радехів, від Никича Петра.

3691. Лопушанський Івана, Мельник Михайла з с. Стратин, Рогатин, від Гузар Миколи.

3692. Шляхетко Марії з села Демна, Бережани, Сівка Юліяна з с. Буряни, Бережани, від Шляхетко Осипа.

3693. Гетман Юрка з с. Красне, Ярослав, від Цаплап Андрія.

3694. Боднар Івана з с. Махнівці, Тернопіль, від Боднар Ігнатія.

3695. Куть Йоанни (Ляске) від Кірик Михайла з Бродів.

3696. Ваврищук Василя і Филипа Федорович з Волині від Дочки Сокіл.

3697. Плеш П. з с. Новосілці-Гневош, Сянік, від Пелех Маріяна.

3698. Левандовська Емілії з с. Плугів, Золочів, від Сухоставський Михайла.

3699. Войтович Якова з пов. Горохів на Волині від Лотоцький Леоніда Якима.

3702. Дубик Василя з села Вільшана від Оліяр Степанії.

3703. Боянович Миколи з с. Гиновичі, Бережани, від Козловський Миколи.

3705. Комарницький Миколи, Данилко Антонини (Волощук) з с. Богородчани від Волощук Варвари.

3706. Боднар Петра з с. Ясенів, Золочів, тітки Сагат з с. Жулич, Золочів, Мархон Константина від Стельмах Олександра.

3707. Павліченко Івана з пов. Брацлав від Бучко Григорія.

3708. Пундрик Дис. від Кузів Петра.

3711. Джус Василя, Бибак Івана, Коліжак Василя з с. Пациків, Станиславів, від Джус Василя.

3712. Бунда Василя, інжиніра Дутко Петра від д-ра Бородчак Йосифа.

3713. Міхенко Анастазії (Ґойда) з с. Репедь, Сянік, від Ґойда Петра.

3714. Трачук Анни (Воронкевич), Скорна Марії з Золочева від Косаревич Йосифа і Марії.

3715. Сушинський Теодора і Олекси від Костів Олекси з с. Чорна.

3716. Курчак Марії з с. Петрилова, Товмач, від Зябитовський Івана.

По інформації писати до:

United Ukrainian American Relief Committee
P. O. Box 1661
Philadelphia 5, Pa., U. S. A.

В запитах просимо конечно подавати групу і число.

Сестра Кенні

Люди, необзнайомлені з цілістю американської фільмової продукції, головно в Европі, дуже часто видвигають закиди, що, мовляв, американські фільми „залегкі". Проте, американська фільмова продукція займає сьогодні перше місце в світі не тільки своєю технічною досконалістю, але й шириною тематики. Побіч „легких", чисто розривкових фільмів не рідко випускається на загальний ринок фільми з глибокою психологічною базою та ще з більшою виховною вартістю. Часто теж трапляється, що всі ці елементи получені майстерно в одній фільмі. До таких, власне, фільмів, що можуть задовольнити кожного глядача, можна зачислити і випущену РКО Радіо Пікчюрс „Сестру Кенні", накручену на підставі книжки Елізабет Кенні „Енд Дей Щел Вок". Це історія „сестри Кенні" підчас двох світових воєн, її праці на благо інших, її гарячої любови та її повного самозапречення і всецілого віддання ідеї допомагати іншим. Хоча фільма не має сподіваного „геппі енд", проте цей „геппі енд" далеко глибший. На закінчення бачимо сестру-ветеранку двох світових війн на сходах Інституту її імені в Мінеаполіс, зорганізованому університетом Мінесота. Сотні дітей власне прийшли привітати свою доброчинницю і „велику лейді" в 59-ту річницю її народин. Вправді, таких фільмів небагато і мому їх вартість тимбільша.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

НЮАРК, Н. ДЖ. — Збори Тов. Зап. Січ, від. 371, відбудуться в пятницю, 11. жовтня, в год. 8. ввечір, в Січовій Галі. Просимо членів приходити на збори і платити свої місячні вкладки на зборах. — За уряд: О. Паньків, предс.; Ю. Баранюк, секр.

КЛІВЛЕНД, О. — Збори Тов. Сокіл, від. 336, відбудуться в неділю, 13. жовтня, в годині 1. пополудні. Просимо всіх членів прйти на збори, бо є важні справи до полагодження. — Г. Степанек, предс.; Г. Кісіль, фін. секр.-кас.; Т. Комьмук, рек. секр.

ДІТРОЙТ, МІШ. — Тов. У. Н. Союзу, від. 292, подає до відома всім членам, що місячні збори відбудуться в неділю, 13. жовтня, в год. 1:30 пополудні, в гали У. Н. Дому, 4655 Мартін ул. На ті збори обовязково повинні явитись усі члени, без різниці чи мають платити чи ні. Справа дуже важна. Пригадуємо тий усім членам, що мають звичай чомусь зволікати з плоченням вкладок, щоби прийшлe і заплатили. Хто з старших членів хатів би мати подвійне обезпечення, хай зголоситься до секретаря. — І. Форись, предс.; П. Кізел, секр.; І. Андрусевич, кас.

ПОШИРЯЙТЕ „СВОБОДУ".

ПОШУКУЮТЬ

МИКОЛА БОЙКО пошукує сестру **ЕВДОКІЮ (Mary)** замужну **КЕРИНЧ.** Має перебувати в Ансонії, Конн. Хтоб про неї знав або вона сама, прошу зголоситись на адресу:
PELAHIA DZIADIW,
355 Communipaw Avenue,
Jersyo City, N. J.

Пошукую свого чоловіка **ПЕТРА БЛЮК.** Походить з села Виспа, повіт Рогатин. Був у польській армії і був полонений у Німеччині. Хто би про нього знав, або він сам, хай пише на таку адресу: 197-01
MARY BLOK
19 Nichols St., Bridgeton, N. J.
U. S. A.

Пастернак Михайло, син Петра зі села Елеонорівка, коло Грималова, пов. Скалат, шукає стрийків **Павла і Ілька Пастернаків.** Його адреса є: **Michael Pasternak, Ukrainian Camp 1, Rimini, Italy.**

Іван Рибак шукає свого кузина **Івана Рибака** (60 років), який в 1914 виеміґрував до Америки і тепер має мешкати но Бетлегем вул., в Ню Йорку. Адреса є. **Johann Rybak, 33 Wurzburger Strasse, (13a) Ansbach, Bavaria, US Zone, Germany**

Ярослав Копач із села Глубічок Великий, коло Тернополя, шукає Копач **Анну** в Ню Йорку і її брата **Еміля,** родж. 1914, і **Іжовського Івана,** родж. 1919. Всі мешкають в Ню Йорку. Його адреса є: **Jaroslaw Kopatsch, Weiskirchen No. 68, Bez. Judenburg, Steiermark, Austria.**

За ближчими інформаціями вдаватися до: **Rev. Theo. Forosty, Box 147, Elmora, Pa.**

ТАРЗАН, ч. 1462. Ще вчас віднскав змисли.

THE STUNNED APE-MAN OPENED HIS EYES JUST AS ZONDO SWUNG VICIOUSLY AT BANTU'S NECK.
SWIFT AS LIGHTNING, TARZAN SEIZED ZONDO BY AN ANKLE, SPOILING HIS AIM.
RISING TO ONE KNEE, TARZAN PLUCKED THE MAD HYPNOTIST FROM THE FLOOR
—AND FLUNG HIM ACROSS THE HALL!

Оголомшений малпо-чоловік отворив очі саме в хвилині, коли Зондо замахнувся зловіщо на карк Банту.

Швидко наче блискавка Тарзан вхопив Зонда за ногу при кістці і так перешкодив наміров Зонда.

Підвівшися на одно коліно, Тарзан підніс збожеволілого гіпнотиста з землі.

...і кинув ним на другий бік салі!